

BIZALOM

Havonta kétszer megjelenő szemle,

a világ folyásáról és az ember alkotásairól.

20. szám.

II. évfolyam.

1931 október 15.

ELŐFIZETÉSI ÁR egész évre 3 pengő, számonként 16 fillér.

Keller Helén

— a vak, süket és néma leány. —

Elgondolható, mily örömet okozott Helén családjának, mikor emberi nyelven szólni hallották!

Kirándulásainak, utazásainak ekkor már élénk képét tudja adni. Például a Niagara-vízesésről ezt írja: „Alig tudtam fölfogni — 109. oldal — végveszedelembé.” Ekkor már latin nyelvtant tanul, franciául és németül olvas. És megírja az élete történetét egy ifjúsági lap számára, 14 éves korában. 16 éves korában belép egy cambridge-i liceumba, nyilvános iskolába! Miss Sullivan természetesen vele megy. És a süket, néma, vak leány tanulja azokat a dolgokat, amelyeket korának legintelligensebb gyermekei. Nagy baja, hogy nincs elég dombornyomású gép és írógépevel először le kell írnia pl a latin nyelvtant, hogy tanulhassa.

A mértani alakokat drótból rakta össze egy párnára. És mégis, 1899-ben, 19 éves korában, leteszi utolsó vizsgáit, melyeknek alapján az egyetemre fölveszik. Egy év múlva pedig tényleg mint egyetemi hallgatót látjuk viszont. És hiába tornyosulnak eléje leküzdhetetlennek látszó akadályok, ötévi lankadatlan buzgalom, kitartás és szívós akarat meghozza a gyümölcsét. 1905-ben egyetemi diplomát kap Keller Helén, aki társai közt az elsőséget vívta ki magának. Diplomáján ezek a szavak jelezték a sikert: nemcsak sikerrel állotta ki az egyetemi vizsgálatokat, hanem az angol irodalomban kitűnőnek bizonyult.

Tanulmányainak idejéről Helén a következőket írja:

1894. év nyarán részt vettem Chatauquá-ban a siketek beszédtanítását előmozdító amerikai társulat gyűlésén. Itt elintézték, hogy a vakok new-yorki Wright-Humason intézetébe menjek. 1894 októberében érkez-

tem oda Miss Sullivannal. Ezt az intézetet főleg azért ajánlották, hogy a beszédben és az ajakolvasásban* minél nagyobb sikert érhessek el. Két évet töltöttem ott, mialatt számtant, fizikai földrajzot, franciát és németet tanultam.

Miss Reamy, a német tanítóm, jártas volt a kézrebetűzésben, s miután néhány szót megtanultam, mikor csak lehetett, mindig németül beszélünk s egynéhány hónap alatt csaknem mindent értettem, amit mondott. Az első év vége felé már a legnagyobb élvezettel olvastam Schiller „Tell Vilmos“-át. Azt hiszem, a német tanulásban jóval gyorsabb haladást tettem, mint bármi egyébben. A franciát sokkal nehezebbnek találtam. Ezt Madame Olivier-rel tanultam, aki nem értette a kézrebetűzést, s emiatt előszóval kellett, hogy végezze a tanítást. Az ajkáról nehezen tudtam leolvasni a szavakat s emiatt lassan haladt a tanulás. De mégis újból elolvastam Molière „Bot-csinálta doktor“-át. Nagyon mulátságos volt, de felényire sem szerettem úgy, mint „Tell Vilmos“-t.

Az ajakolvasásban tett haladásom nem elégítette ki tanítóm reményét és várakozását. Nekem az volt az ambícióm, hogy úgy beszéljek, mint mások, de bármily erősen és hűségesen dolgoztam is, nem egészen értem el a célt. Azt hiszem, igen sokra számítottunk, s emiatt a csalódás elkerülhetetlen volt. A számtant még mindig az akadályok rendszerének tartottam.

A találgatás veszélyes szikla-ösvényén jártam, mert a magam és mások határtalan kárára, kerülőm kellett a józan okoskodás tágas mezejét. Vagy találgattam a dolgok jelentését, vagy merész ugrással egyenesen megcsináltam a következtetést, s ez a hibám, amely még tetőzte különben is meglévő lehangoltságomat, rendkívüli

*Ez abban állt, hogy a beszélő ajkára tette újjait s az ajkak mozgásából olvasta le a beszédet.

nehézséget gördített útamba, többet, mint amennyi indokolt vagy szükséges lett volna.

Mindamellett is, hogy ez a kétségbeesés néha nagyon elvette a kedvem, egyéb tanulmányaimat lankadatlan figyelemmel és érdeklődéssel folytattam. Különösen a fizikai földrajzot. Oly élvezet volt a természet titkainak megismerése. Megismerése annak — az őstámentum virágos nyelvén szólva — hogyan fújnak a szelek az egek négy szögletéből; hogy metszenek ki a folyók a sziklákból; hogy szaggattatnak ki a hegyek gyökereitől, s végül, hogy győzhet le az ember számos nálánál mind hatalmasabb erőt.

A New-Yorkban töltött két év nagyon boldog idő volt, s én igazi örömmel tekintek vissza rájuk.

(Folyt. köv.)

Ó NÉMET ÉNEK.

All egy ház a menyországban,
hová arany ösvény vezet.

Márványból vannak oszlopi
s benne nemes drágakövek:
mit Urunk odahelyezett.

E házba senki sem léphet,
ki bűnétől nem tisztult meg.

Világ folyása.

A világ folyása napról-napra újabb komoly és nehéz eseményt hoz felszínre. Az angol válság júliusban kitért. Németországban a nagy gazdasági válság. Németország után Magyarország következett. Azonban alig mult el a nyár: a válság áterjedt Angliára is. Anglia arról volt híres, hogy a papírpénzek ott kitűnő arany fedezete volt s az angol állami bank mindenkor mindennemű angol papírpénzt teljes értékében beváltott aranyra. Kb. 2 héttel ezelőtt Anglia pénzügyi helyzete úgy megingott, hogy ezeket az arany kifizetéseket többé nem teljesítheti úgy, mint eddig.

Amikor ezt az Angol bank hivatalosan bejelentette s ezzel a bejelentéssel nyilvánvalóan elismerte Anglia pénzügyi helyzetének súlyos megromlását: egyszerre az angol pénz értéke is csökkenni kezdett. Ami azt jelenti, hogy az angol pénzért, a fontért nem adnak többé annyit más országok, mint eddig. Evvel persze az is jár, hogy egy fontért többé nem lehet annyit vásárolni sem, mint az előtt, mert hiszen a font már kevesebbet ér s így kisebb a vásárló ereje is.

Angliában a pénzügyi válsággal kapcsolatosan politikai válság is tört ki. Az eddigi kormány Makdonald miniszter elnökkel az élén lemondott, sőt a képviselőházat is feloszlatták és új választásokat írtak ki október végére.

A jelenleg megbukott angol kormány elnökének Makdonaldnak életrajzát a „Bizalom” közölte. Abból kitént, hogy Makdonald egész szegény gyermekből küzdötte fel magát a világ egyik legelső államának első emberévé. A Makdonald kormány, munkáspárti kormány volt s 2 $\frac{1}{2}$ évig kormányzott. Kormányra kerülése előtt beígérte az angol népnek, hogy a munkanélküliség kérdését meg fogja oldani. Ez nem sikerült neki, sőt ural-

mának ideje alatt a munkanélküliek száma ijesztően megnőtt. A nagyszámú munkanélkülinek kifizetett nagyszögű segély pedig kétségbeesett helyzetbe juttatta az országot.

A Makdonald kormány bukásával a munkáspárti rendszer bukik meg Angliában és az egész világ éles szemmel figyeli, hogy az új választás alkalmával Anglia népének bizalma milyen pártállású férfiak felé fog fordulni és hogy azok milyen segítséget tudnak hozni Anglia jelen nehéz helyzetére.

A német kormány leköszönt. Hindenburg a német birodalom elnöke, az eddigi kancellárt Brüninget bizta meg új kormány alakításával. Az új kormányban előre láthatólag minden párt mérsékeltebb elemei benne lesznek.

Ausztria is rákényszerült arra, amire Magyarország és Németország, hogy korlátozza pénzének kivitelét, nehogy az infláció veszélyébe jusson. Ez az osztrák szükségrendelet arra mutat, hogy a pénzügyi helyzet Ausztriában is nagyon komoly.

Repülőgépen viszik a bécsi fecskéket délre. A szeptember hóban, oly szokatlan korán beköszöntött hideg idő Bécs városát sem kerülte el. De, valamint az embereket váratlanul érte az időjárás illetően szokatlansága, ugyanígy a vándormadarakat is készületlenül találta. A fecskék még nem indultak el déli, melegebb országok felé, így aztán a bécsi parkokban, a temetők mellett, sőt az utcákon is ezerszám potyognak a földre a félig megfagyott, didergő madárkák.

A bécsi állatvédő egyesület nem nézi tétlenül kis barátai siralmas pusztulását, hanem nagy szorgalommal egész szokatlan mentőakcióba fogott. Az összefogdosott madarakat meleg szobákban tartják különböző hivatalokban, rendőrőrszobákban és egyebütt, majd ládába rakják őket és vasuton, repülőgépen indítják őket útnak Dél felé.

Pénteken délben a bécsi Nyugati pályaudvarra ötezer fecskéből álló szállítmány érkezett, néhány ezret pedig a Velencébe induló repülőgépen akartak Olaszországba küldeni. Már ki is béreltek a fecskeszállítmány részére a repülőgépen egy külön fülkét, amikor másnapra kellett halasztani az indulást, miután a rossz időjárási viszonyok miatt a gép nem indulhatott.

A gazdasági válság és a saját bajuk mellett is egész Bécsét meghatotta, a fecskék veszedelme; a fecskeszállókba jószívű emberek egész nap hozzák az eledelt, hogy a kis madarak éhen ne pusztuljanak addig, amíg sikerül őket melegebb éghajlat alá vinni.

Pénteken délben mégis elindult az első fecskeszállítmány Bécsből. Kétezer fecskét raktak be a repülőgép különfülkéjébe s a kétezer fecske közül kilencven százalék minden baj nélkül érkezett Velencébe, míg tíz százalék elhullott az úton. Velence polgármestere táviratot küldött Bécsbe, amelyben közölte, hogy a legnagyobb szeretettel kíséri a bécsi állatvédő egyesület akcióját és gondoskodni fog arról, hogy a fecskéket szabadjára engedjék. Amennyiben az időjárás szombatig kedvezőtlenre fordulna, a fecskéket nem Velencében bocsátják ki a kalitkákból, hanem Velence város költségére repülőgépen egészen Nápolyig viszik. Szombaton egyébként újabb fecskeszállítmány érkezett Velencébe. Ez a szállítmány már húszezer fecskéből állt. A bécsi állatvédő egyesületnél még mindig százszámra szállítják be a megdermedt fecskéket. Bécsen kívül valószínűleg Grácból és Innsbruckból is indul majd egy-egy repülőgép nagyobb fecskeszállítmánnyal délre.

Gondolat töredékek.

Az én születésnapom január 4-én van, a tied áprilisban, az övé szeptemberben. A mienk karácsonykor, az övék pünkösdkor és így tovább. Minden nap sőt minden óra, minden perc születésnap, emberek, állatok, virágok létre jövele. Van olyan amelyik először lát napvilágot és van olyan amelyik utóljára ünnepei születése pillanatát. Ez így megy végtelen körforgalomban. Mindig emberek, virágok, állatok, mindig ugyanazok és mégis mások.

Ezen gondolkoztam a minap a vasutitöltés mellett. Vonatok jöttek-mentek, füstjük le-lecsapódott az útmenti virágokra és kéményükből izzó szikra özön pattogott elő. Valahonnan kis patak fürgén sietett valahova. Hab hab után, vigan mormolva követték egymást. Fent az égen szelid nyugalommal báránylehők szálltak nyugatról keletnek. Vonatok, felhők, hullámok, virágok, emberek egymásután. Mindig ugyanazok és mégis mindig mások. Örök körforgalom, amely végeláthatatlan időkig tart. És oly egyforma minden. Nézzük csak azt az édes angyali csöppseget, a védtelen csipogó madárfiókat, vagy a rügyezni kezdő bimbót. Mindegyik születik, létrejön, végigjárja, végigéli a maga rövidebb hosszabb életútját, hogy utóljára átadja helyét az utána következőnek.

Mindennap születésnap, hullámok, felhők mozgások születése. Így gondolkoztam a vasúti töltés mentén, míg körülöttem zakatolt, nyüzsgött, morajlott az élet körforgataga. Nem is tudom hogyan, összekulcsolódott a két kezem és felsóhajtottam: „Én édes jó Uram Istenem. Bámulum csodálatos világod nagyszerűségét. Hálát adok azért, hogy látni engedted nekem a napot, holdat, nyíló virágokat, az egész pompázó, színes lüktető természetet. Hálát adok azért, hogy ősmerni engedted embertársaimat. Köszönöm Uram Neked születésnapomat és kérek adj erőt és kitartást, hogy életutamat a Te nevedben és neveddel járhasam végig. Ámen“.

J. M.

Az angyalbárányok.

Székelyp népmese.

Egyszer volt, holnem volt, hetedhét országon, még azon is túl volt egy szegény özvegyasszony, annak volt három legény fia; de hogy szegények voltak, egynek mindig el kellett menni szolgálni. Legelőbb is elment a nagyobbik fiú, s amint megy, mendegél, előtalál egy öreg embert. Az megszólítja: „Mi járatban vagy édes fiam?“ Azt feleli a fiú: „Én, édesapám, szolgálatot keresek.“ „Én meg éppen szolgát“ mondja a jószívű öreg ember, „csak maradj nálam!“ Arra megfogadja a fiút a juhok mellé.

Reggel megindul a nyájjal a fiú, meghagyja neki az öreg, hogy a báránycákat ne hajtsa, ne terelgesse, csak menjen, mendegéljen mindenütt utánuk, mert azok magukra is szép csendesesen elteleznek.

Megindul a fiú a báránycákkal. Legelőbb is érnek egy gyönyörűséges szép rétet; a fiú csak ment, mendegélt utánuk, amint meghagyta volt neki az öreg ember; azután egy sebes folyóvízhez érnek, keresztülmennék rajta a báránycák, de a fiú nem mert belemenni a nagy vízbe, hanem ott kerülgette egész estig. Estére a báránycák maguktól visszajöttek megint, által a vizen, ő pedig kapta magát, hazahajtotta őket. Kérdezi otthon az öreg ember: „No édes fiam, beszéld el nekem, hol jártál a

báránycákkal?“ „Én édesapám, csak mentem, mendegéltem utánuk, hát azok elsőben is egy nagy síkságra mentek, onnét elértek egy nagy sebes folyóvízhez, azon nagy vizen keresztülmennék, én pedig innen maradtam, mert nem mertem belemenni a nagy vízbe.“ „No, édes fiam, én téged eleresztelek, mert látom, hogy nem szolgálni való legény vagy.“ Azzal fizetés nélkül szépen eleresztette.

Elmegyen a legény nagy szomorúan haza. Otthon azt kérdi tőle a másik két testvér: „No, édes bátyánk, hát mit szolgált?“ „Hm, mit szolgáltam? Menjete el ti is, megtudjátok!“

No jól van. Elmegyen a közbenső is szolgálatot keresni, hát éppen ahhoz a gazdához szegődik be; ő is úgy jár, mint a bátyja s egy nagy semmivel hazamegyen. Kérdi a kisebbik testvére: „No hát édes bátyám, kend mit szolgált?“ „Hm, mit szolgáltam? Menj el te is, megtudod.“ No jól van; elmegyen biz ő is szerencsét próbálni. Amint megy, mendegél, hát ő is éppen azzal az öreggel találkozik, beszegődik hozzá egy eszlen-dőre a juhok mellé, s az öreg megmondja neki is, hogy csak mindig utánuk menjen, schol tőlük el ne maradjon.

Reggel feltarisznyál az öreg, kiereszti a juhokat a pajtából; megindulnak, a fiú is nyomról-nyomról megyen utánuk. Legelőbb is érnek a szép zöld síkságra, keresztülmennék rajta szép lassan legelészve. Elérnek aztán egy sebes folyóvízhez, keresztülmennék azon is a bárányok, utánuk a legényke is belémegeyen. De mi-helyt bemegy a vízbe, az a sebes víz egyszeriben úgy lesorvasztja róla a gúnyát, a húst, mindent, hogy mikor kiért a túlsó partra, csupán a csontja és a bőre maradt meg. De arra a báránycák visszafordulnak, reafújnak a fiúra, s egyszeriben még különb teste lesz, mint amilyen volt. Ismét megindulnak, elől a báránycák, hát érnek egy nagy rétet; de azon a réten olyan nagy volt a fű, hogy kaszálni lehetett volna, mégis ott a marhák olyan soványak voltak, hogy a szél szinte elfújta őket. Onnan a juhok egy másik rétre mennek; hát ott úgy nem volt mit enni a marháknak, mint a kopasz földön, mégis olyan kövérek voltak mint a háj. Onnant mentek a báránycák egy kertbe; de ez a kert olyan csodaszép volt, hogy annál szebbet emberi szem még sohasem látott. Különbűn különböző virágok nyíltak benne, de a báránycák egy virághoz sem nyultak, csak ették a zöld füvet. A fiú is leült egy szép virágos fának az árnyékába, hogy falatozzék egy kicsit. Egyszer csak látja, hogy egy szép fehér galamb repdes előtte; ő bizony kapja magát, hozzálő a galambhoz, egy tollát le is lövi, arra elrepül a galamb, ő felveszi a tollat, beléteszi a tarisznyájába. Megindultak azonban a báránycák hazafelé. Ő is utánuk ment, míg haza nem érkeztek.

Kérdi tőle otthon az öreg ember: „No, kedves fiam, hát jól jártak-e a báránycák?“ Azt feleli a fiú: „Jól jártak bizony; nekem egyszersem kellett terelgetnem, csak éppen mennem utánuk.“ Kérdi még az öreg ember: „No fiam, beszéld el, hol jártál a báránycákkal?“ Arra beszélni kezdi, hogy elsőben is egy szép zöld síkságra értek a báránycák, azután átmentek egy sebes folyóvízen; így csak elbeszéli mind, hogy ő hol járt, merre járt velük. Hogy elbeszélte mind, hát azt mondja az öreg: „Édes fiam, ládd-e, az a gyönyörűséges szép zöld síkság, ahova legelőbb értél a báránycákkal, a te eddig való ifjúságodat jelenti. A víz, amelyiken keresztülmennél, a bűnmosó élet vize; hogy rólad mind a gúnyodat, mind a húso-dat lesorvasztotta, az azt jelenti, hogy a te eddig való bűneidet lemosta. Hogy a túlsó parton a báránycák reád fújnak, s azután még sokkal frissebb tested lett,

ládd-e fiam, az azt jelenti, hogy mivel az élet vize, a szent hit, a lelkedet egészen általjárta, hát egész lelkedben újra születél; azok a báránycák pedig, akik reád fújnak, az angyalok. Azok a marhák, akik a kövér fűben is soványok voltak, azt jelentik, hogy ezen a világon a fősvények nagy bőségben vannak, de maguktól is sajnálják az ételt: azok a másvilágon is nagy bőségben lesznek, elég ételük, italuk lesz, esznek, isznak, de azért mégis örökké éhesek, szomjasak lesznek. Azok a marhák, akik a kopasz földön is jól ettek, attól is kövérek voltak, azok azt jelentik, hogy akik e világon a kicsiből is adtak a szegényeknek, a maguk testét sem sanyargatták étlen-szomjan, azok a másvilágon kicsi edelből is józú falatot esznek, soha nem éheznek, se nem szomjaznak meg. A kert pedig, amelyikbe bementetek, az a mennyország; akik ezen a világon bűn nélkül élnek, a másvilágon olyan szép kertbe mennek.

„De most azt kérdelem, édes fiam, megtudod-e bizonyítani, hogy te jártál abban a kertben is?” A fiú csakhamar kivessi a tarisznyájából a szép fehér galambtollat, od'adja: „Nézze, öregatyám, ezt éppen ott löttem egy fehér galambból.” Az öreg elveszi a galambtollat s azt mondja neki: „Ládd-e, fiam, az a fehér galamb én voltam; én mindenkor vigyáztam rád, egész utadban folyvást mentem utánad, örökké szemmel tartottam, hogy mit cselekszel. Ládd-e, az Isten is így meggyen titkon az emberrel, hogy láthassa, ki mit cselekszik. A galambnak ez a kilőtt tolla az én egyik tollam; csak nézd meg, hogy nincs itt.” Nézi, hát oda van az öregnek a kisújjja. Arra csak odateszi az öreg a tollat, ráfű, hát egyszeriben szépen odanő a kisújj.

De már betelt volt az esztendő, mert akkor az esztendő csak három napból állt. Azt mondja az öreg a kis szolganak: „No fiam, immár betelt az esztendő; add ide a tarisznyát, azzal eleresztlek. De előbb azt kérdelem tőled: inkább a mennyországot választod-e, vagy pedig annyi aranyat, amennyit elbirhatsz haza?” A fiú azt feleli rá: neki nem kell arany, csak hogy a mennyországba mehessen. De az öreg így szólt: „Jól választottál, édes fiam! De minthogy a mennyországot többre becsülsz és a földi kincset meg nem kívántad, megérdemeled, hogy ebből is juttassak neked.” És megtölt neki egy zsákot arannyal, fölteszi a hátára, azzal elbocsátja. A fiú pedig, hogy a gazda ajándékát szépen megköszönte, fogja magát, elmegy haza a zsák arannyal. Otthon aztán olyan hatókrós gazda lett belőle, hogy az egész faluban, de még a vidéken sem volt senki hozzáfogható.

Közmondásaink szépsége és bölcsesége.

A közmondások olyan közhasználatban levő szólások, melyek valami igazságot, ételszabályt vagy helyes megfigyelést fejeznek ki röviden, de mégis találóan, fordulatosan, sokszor élesen, tréfásan. Bölcseség is van a közmondásokban, szinte a népdalokra emlékeztető, költői és mindig népies formában előadva. Hiszen a közmondások is úgy teremnek, mint a népdalok. Kitalálójuk, szerzőjük ismeretlen. Azt lehet mondani, hogy igazi szerzőjük maga a nép-lelek!

Valamikor az írás és olvasás föltalálása előtt sokkal nagyobb szerepe volt a közmondásoknak, mint manapság. Ebben az időben mindent, amit tudni és emlékezetben tartani érdemes volt, könnyen észbentartható, versszerű formában foglaltak. A hasznos tapasztalatokat, az élet zürzavarában eligazító szabályokat és útmutatá-

sokat is, ha nem mindig verses, de fordulatosan megszerkesztett mondatba foglalták össze. A rövidrefogott bölcs mondások tömege pótolta akkor a mai könyvtárakat. S az ifjabb nemzedék örömmel tanulta el az öregebbektől ezeket a röpké jeles mondásokat, mert tartalmuk a lelket, külső verses formájuk pedig a fület gyönyörködtette.

Manapság már csak olyanok a közmondások, mint az ékszerek a ruhán. Beszédünket ékesítjük velük, ha valamit találóan, talpraesetten, azonnal megérthetően akarunk kifejezni. Írók, költők, szónokok, még a legnagyobbak is, szívesen élnek közmondásokkal, sőt tanulnak is belőlük, megtanulják azt, hogyan kell valamit röviden, találóan, értelmesen, szinte kézzelfoghatóan kifejezni. Így Pázmány Péter (1570—1637) a bíboros magyar főpap, akinek a magyar nyelv kipallérozása annyit köszönhet, nemcsak szívesen használ közmondásokat prédikációiban és népies műveiben, hanem előadásának, nyelvének erőteljességét s kifejező erejét is jórészt a magyar közmondások tanulmányozásának köszönhetette.

Ha a magyar közmondásokat vizsgáljuk, azt látjuk, hogy elsősorban valami érzelmeinkhez szóló képpel, hasonlattal szereti megvilágítani a dolgokat. Hasonlatainak képeit rendszerint a gyakorlati életből veszi s éppen ezzel lesz mindenki által érthetővé. Sokszor vigasztaló, megnyugtató bölcsesség van bennük, máskor meg ember-szeretetre, könyörületre oktató s általában mindig erkölcsi hatásra igyekeznek. A nép észjárása szülte őket, tehát csak természetes, ha a szegény, elesett ember ügyét veszi pártfogásába. Senki szebben nem fejezte még ki azt a gondolatot, hogy a szenvedővel megértően, figyelmesen kell bánni, mint ez a finomsággal teli közmondás: „Fátyollal törlik a sebet.” Ilyen ez a másik is: „Egy szó is lelket zavarhat”, vagy egy harmadik: „Bánatos szívet akármilyen szó szele is megkeritheti.”

Helyes dolog megbecsülni a magunkét s nem irigykedni a máséra, de mennyivel jobban megfogja az embert az a gondolat úgy, ahogy a közmondás fejezi ki: „Jobb a kicsi édes miénk, mint a sok másé.” A gazdag embernek nem nehéz gyarapítani a vagyonát, mert: „Könnyű hat ökör után tolni az ekét.” A szegénységet nem lehet kiirtani a földről, ezt így fejezi ki egy közmondás: „Amíg az ember árnyékot vet, mindig iesz nyomorúság.” De azért a szegény embert is megvigasztalja mosolygó bölcseséggel: „Szegény ember nem nagy úr, amije van ahhoz nyúl.” Szorgalmasnak, dolgoznak kell lenni, mert: „Aki fekvő imádkozik, azt az Isten alva hallgatja meg.” A legértéktelebb a dologtalan ember: „Nagy búzaféreg a henyé ember.” A sokat fecsegő emberek azonban rendszeren nem nagyon lelkesednek a munkáért: „Amely szolga sok mesét tud, ritkán dolgoz.” Aki pedig nem szeret dolgozni, az szeret fecsérelni, mert: „Az becsüli a pénzt, kinek körme kopik utána.” A könnyelműen fecsérővel aztán gyakran megtörténik, hogy: „Annnyi a pénze, mint létrán a szőr.” A boldoguláshoz különben szerencse is kell, mert sokszor: „Jobb egy marok szerencse, mint egy köből ész.”

A közmondások a képes hasonlatoknál még szívesebben magyaráznak meg valamit, egy valóságos kis történettel, de mindig röviden, csattanósan. Pénzt nem jó kölcsön adni, mert az adós nem szívesen fizeti vissza s ha a kölcsönző visszakéri a pénzt, az adós valósággal meggyűlöli. Ezt egy közmondás így vési emlékeztünkbe: „Ha nincs ellenséged, adj kölcsön.” Különböztetünkben kölcsönvenni se jó, mert: „Kamatoss pénz egy tából eszik veled.” De eléggé megverte az Isten a

fősvényt is: „A gazdag fősvény aranyos szegénységben él, s disznónak, fősvénynek holtuk után veszik hasznát.“ A szerencsében nem kell bizni: „Szerencse, ha szolgál, mégse tartsd szolgálódnak“, mert: „Forgó a szerencse, nincs állandó kincse.“ Elégedetlenkedni sem szabad: „Királynak sincs mindenkor egyaránt“, meg aztán: „Jobb egy rongyos szűr két semminél.“ Nem jó semmit sem elsietni: „Fontolgatás, halogatás anyja az okosságnak.“ De aki ajándékozni akar, ne igérgesse sokáig: „Hosszú halasztás megveszti ízét nagy ajándéknak is.“ S az utolsó percre nem szabad hagyni a fontos dolgokat: „Késő hegy alatt abraolni a lovat.“ A bajokat, veszedelmeket kerülni kell: „Ki mellett gyakran elmén a szerencsétlenség, egyszer beleütközik.“ De hát: „Akinek esze nincs, a kovács sem csinál annak“, pedig: „Ha kalitkában árulnak, ott is venne észet.“ Az is helytelen, ha valaki, istenadta tehetségét nem használja föl: „Rejtett kincsnek titkos hegedűnek ritkán köszönnek.“ Békességes életre kell törekedni, mert: „Jobb egy száraz falat nyugalomban, mint 12 pástétom veszedelésben.“ Akinek tiszta a lelkiismerete, az nem fél senkitől: „A jó lelkiismeret ezer tanú.“ Az Isten pedig igazságos, bár: „Isten nem mindig szombatot fizet“, de „Késő botnak nagyobb a súlya“ s a büntetés, ha késik is, nem marad el: „Istennek gyapjúlábai vannak, de ólomkezei“.

Sokszor még merészebb hasonlatokkal élnek a közmondások, úgy, hogy az első pillanatra szinte értelmetlenek, de ha értelmük megvilágosodik előttünk, annál találóbbaknak érezzük őket. Ha tapasztalt ember figyelmeztet bajra, jó lesz rá hallgatni: „Kétfelé tekintis, ha agg komondor ugat.“ Nagy haszon csak nehéz munka után várható: „Viznek öregében fogják a nagy halat.“ A betegség gyorsan leveri az embert, a gyógyulás még csak lassan: „A nyavalya lóháton jön, gyalog megy el.“ A fecsegő ember józan eszébe nemlehet bízni: „Nem szóától kérnek tanácsot.“ Ellenben mielőtt erőszakos cselekedetre, bosszúra határozna magát, hallgass meg egy tapasztalt ember véleményét, mert: „Mert öreg ember tanácsa ér annyit, mint egy új tör“.

A közmondásoknak mindig van tréfás színezetük, de sokszor erősebb gúny is van bennük. A gyávát így gúnyolja ki: „Maga árnyékának is köszön.“ A cifrázkodót így teszi neveltségessé: „Kívül a hája.“ A maga hasznát kereső ravaszról azt mondja: „Jobban tud reszketni, mint fázni.“ Különösen az ostobát szeretik gúnyolni a közmondások: „Az ökör ökör marad, ha Bécsbe hajtják is“ vagy: Az okoshoz legjobban hasonlít a bolond, míg meg nem szólal.“ Csupkedik a közmondások a nagyszájúakat, a hazugot s a balkezes, szerencsétlen flóttást is: „Tornyot építene, ha szóból lehetne“, „A te szavad nem ér többet, mint a régi kétgarasos“.

A gyermekek világából.

I. FEJEZET.

Szól a hegedű....

Hat óra felé járt már az idő, de a gyermekek még mindig olyan frissen és vigan járták a táncot, mint hogyha bizony még csak most lenne 3 óra és éppen csak most kezdődött volna el a táncvizsga. Nem vették észre a fáradhatatlanul táncoló apró párok, hogy a gonddal szépen vasalt fehér ruhák hogyan összegyűrődtek, a fodrocskák milyen kuszák lettek és mindenkinek milyen borzas lett a feje, mert mindezeket elfeledtette az a pajzán jókedv, amely a csillogó szemű táncolóktól ellepett jókora termet betöltötte. De bezegg az öreg Móres bácsi

a fehérszakállas ráncosarcú vén német muzsikus, kinek a hegedűszavára a gyermekek olyan örömmel táncoltak, nagyon is érezte vén tagjaiban, hogy innen-onnan már majdnem 3 óra óta egyfolytában huzogatja végig elnyűtt fonóját a vállához szorított kopott hegedűn. Halálosan fáradt volt már Móres bácsi és türelmetlenül várta a lassan futó percek múlását. Minduntalan az órára sandított és alig győzte azzal biztatni magát, hogy sebj nemsokára vége lesz már a robotnak és leteheti majd fáradt kezéből a hegedűt. Am az idő csak azért is nagyon lassan mult és Móres bácsi úgy érezte, hogy semmiképpen sem akar elkövetkezni a hat óra. De ime végre mégis útni kezdte a falóra a hatot, s erre Móres bácsi váratlan ügyes zenei fordulattal hirtelen befejezte a táncdarabot. meghajlotta magát kicsiny közönsége előtt és úgy letette a hegedűt, hogy ezzel a mozdulatával szinte mondani látszott, hogy „elég volt gyerekek“.

Lett erre nagy riadalom! Az apró népség futva-futott Móres bácsihoz, körülvették az öreget és összetett kézzel, kérdő tekintettel könyörögtek neki, hogy „csak még egy kicsit, csak még egy kicsit“. Voltak egyesek, akik parancsolva kiabáltak, hogy „újra, újra“, mások pedig, — a kisebbek majdnem pityergősen esdekelték, hogy ne legyen még vége a táncnak.

Móres bácsi szomorúan nézett rájuk. Hősiesen védekezett ugyan és nem győzte nekik mondani, hogy sző sincs róla, hogy tovább játsszék, mert hiszen ő halálosan fáradt, de azért szíve mélyén szomorúan érezte, hogy majd nem fog birni ellentállni a táncolni vágyó gyermekek kérésének és újra csak kezébe fogja venni a hegedűt és tovább fog muzsikálni és ennek majd nem lesz jó vége.

Néhány percig hősiesen állta a gyermekek ostromlását, azonban mikor egy göndörhajú, szőke kisleány jött oda hozzá és külön, szép szavakkal, édesen kérte, akkor végleg meglágyult öreg szíve és egy morgós „nem bánom hát“-tal újra rákezdte a muzsikálást. A gyermekek nagy újongással ismét párba álltak és úgy neki kezdtek a táncnak, mint hogyha sohase akarnák abbahagyni. Móres bácsira nem nézett egyikük se, mit bánták ő, hogy az öreg, szakállas muzsikus fáradt-e vagy nem, az a fő, hogy ő tovább táncolhassanak. Pedig Móres bácsinak nagyon reszketett a keze már és homlokáról hullt a hideg verejték, alig bírt már a lábán állni és a szeme előtt sötét karikák szaladgáltak. Sokat muzsikált már hosszú életén keresztül az öreg, jókedvű embereknek, ő maga azonban mindig csak szomorúan nézte mások mulatozását. Most már fáradt volt, beteg volt, vén volt és úgy érezte, nem bírja sokáig. Egyszerre csak teljesen elsötétedett szeme előtt, elszédült, elvesztette öntudatát és élettelenül terült el a földön.

A keringő dallama hirtelen, erőszakosan megszakadt, a gyermekeknek a lábukban maradt a tánc lépés, s ijedten bámultak egymásra, hogy vajjon mi történt? A vendéglősné, akinek termében a táncvizsga lefolyt, mindjárt gondolta, hogy Móres bácsi gyöngeségtől, vagy betegségtől elájult és gyorsan leöntötte őt egy pohár hideg vízzel, majd ecettel kezdte dörzsölni homlokát, úgy hogy Móres bácsi hamarosan magához tért és kinyitotta fáradt szemét. Anyi ereje nem volt még, hogy felkeljen, vagy felüljön, tovább feküdt benúlt tagokkal a földön és szívében nagy fájdalomt érzett. Úgy várta, hogy most rosszulletében is odasereglenek köréje a kis gyermekek, mint az előbb, amikor akartak tőle valamit, várta, hogy vigasztaló jó szót mondjanak neki, s bocsánatot kérjenek tőle azért, hogy ennyire kihasználta erejét és ilyen bajba sodorták. Azután vágyódott, hogy vala-

melyik a sok gyermek közül, akik mind oly jól mulattak az ő muzsikájára szeretettel közeledjék hozzá, meg-simogassa szakállát, vagy megcsókolja homlokát. Epedve nézett körül, vajjon az a kis göndörhajú, szőke leány — az a Katóka — akinek édes könyörgésére az előbb újra elkezdte a muzsikát, most is odajön-e hozzá és amilyen édesen hízkelkedőn tudta kérni, éppen olyan édesen és jószágosan tudja vigasztalni is őt?

Am hiába várt, a gyermekek közül egyiknek se jutott észébe, hogy jó szóval, szeretettel közeledjék felé. A kis arcok mind csak ügyetlenül és némán bámultak reá. Mikor ezt látta Móres bácsi, nagy fájdalom hasított bele a lelkébe. Végtelen keservesen esett neki, hogy senki se érdemesíti őt egy gyöngéd mozdulatra sem. Fájdalmában pár perc alatt végigvonult gondolataival egész hosszú, magányos életének keserű emlékein. Neki mindig ez volt a sorsa. Hozzá csak akkor voltak kedvesek az emberek, ha akartak tőle valamit, de soha sem szívőből. Ő mindig csak vágyódott az után, hogy valaki melegséggel, szeretettel legyen hozzá és soha sem tudta azt megkapni. Reá szakadó fájó érzése egészen elkezerítette őt és legjobban szeretett volna meghalni.

Azonban a jó Isten, aki az emberek lelkébe épügy belelát, mint ahogy mi belelátunk a tiszta tükörbe, ebben a pillanatban belepillantott Móres bácsi érzésébe és látta azt, hogy milyen égő, sóvárgó vagy van benne melegség és gyöngédség után. Látta azt is, hogy ezt a nagy vágyat a mulató gyermekek közül egyik sem érzi meg, egyik sem veszi észre és ezért a vágyódás nagy, elke-seredett fájdalommal alakult át. Látta a jó Isten, hogy Móres bácsi hiába nyújtja ki kezét a gyermekek felé ölelésre, a gyermekek hidegen állnak körülötte, nem mozdulnak. S nem tudom, hogy a jó Isten, hogy intézkedett, mi történt és mi nem, de egyszerre egy idegen fehér ruhás Kicsi Fiú lépett a többi gyermek közé és két kis lágy kezével utat törve magának a gyermekek csoportjában, odament Móres bácsihoz. Mosolygó, szeretetteljes arckifejezéssel oda térdelt a földön fekvő öreg mellé és két kis karjával megölelte annak bozontos fejét, jól összecsókolta őt. Azután suttogott valamit is az öreg fülébe, lágy, kedves hangocskán, de a többiek nem értették, hogy mit, végül pedig a Móres bácsi mellett fekvő hegedűt megsimogatta és szelid mosolygással újra felállt, hogy elmenjen.

Mikor az előbbi göndörhajú kisleány — Katónak hívták — meglátta a fehér ruhás Kicsi Fiút, egyszerre csak letérdelt előtte. A többi gyermek bámulva nézett rá, a hátyja pedig — Ede — aki már iskolás fiú volt, szégyenkezni kezdett Kató viselkedésén és elkezdte lökdönsni a kisleányt, gúnyosan kinevetni. Attól félt Ede, hogy Kató most megint szégyent hoz reá, úgy mint sokszor már, mert Kató nagy mester volt a különböző baklövések elkövetésében. Ede nem akarta, hogy őt is kinevessék húga ügyetlenkedése miatt, elkezdte ráncigálni Katót, hogy álljon fel gyorsan abban a reményben, hogy a többiek még nem vették észre.

Kató Ede felé fordult és elkezdte neki magyarázni, hogy nézzen csak jól a fehér ruhás Kicsi Fiúra, annak a szőke, kis feje felett valami olyanféle fény van, mint amilyen a kis Jézuska feje felett szokott lenni a szentképeken. Ő, Kató, tudja jól, hogy mit csinál, ne zavarja őt Ede, hagyjon neki békét.

Amire azonban mindezt elmondotta, kissé nehézkes, kissé zavaros beszédmódoában és újra visszafordult a fehér ruhás Kicsi Fiú irányában, az már nem volt ott, eltűnt. Katót ez oly mértékben elkezerítette, hogy keservesen elkezdett sírni, nemcsak sírni, hanem hang-

san zokogni, mint hogyha valami pótolhatatlan vesztség, valami nagy csapás érte volna őt.

Nagy kavarodás támadt erre, mindenki kérdezte, hogy ki volt ez a kis gyermek, de senki sem ismerte őt. Az ajtó előtt ülő pénztáros bácsi, aki a táncvizsgái jegyeket árulta, nem látta őt bejönni, tehát csak a hátulsó ajlón, a sőtés felől jöhetett, de viszont az ott tartózkodó személyzet se tudott róla semmit. Nagy találgatás támadt és mindenki elfeledkezett Móres bácsiról, aki boldogan és megnyogodott szívvvel vette az öreg hegedűt és indult. Amint betette tokjába hegedűjét, hogy hóna alá vegye, a kis Józsika, egyike a kisebb gyerekeknek, nagyot kiállt: „Nini, hogy fénylik a hegedű!”

A gyerekek rögtön abbahagyták a beszédet és kérdezősködést és Móres bácsi köré sereglettek, hogy meglássák a fénylő hegedűt, azonban addigra az már benne volt a kopott, öreg tokban és nem lehetett többé semmi érdekeset sem látni rajta. A kis Józsikát kérdezték, hogy mit látott vajjon? Ő azt állította, hogy látta jól, mert éppen Móres bácsi mellett állt, mikor az elájult, hogy Móres bácsi elesésekor a hegedű is leesett és kettérepedt. És azt is látta, hogy mikor a fehér ruhás kicsi fiú végig-simitotta a hegedűt, akkor egyszerre eltűnt a repedés. Azután nem látta már, hogy tovább milyen volt a hegedű, mert mások álltak elébe, akik nagyobbak voltak nálnál, csak most, mikor Móres bácsi újra felkelt és tokjába tette a hegedűt, pillantotta újra meg, s akkor vette észre, hogy valami nagy, erős fény áramlott ki a hegedűből.

A gyerekek ámulva-bámulva hallgatták Józsika elbeszélését, Móres bácsi pedig felhasználta az alkalmat, hogy a gyerekek egy pillanatig nem ügyelnek rá és szépen, csendesesen kiballagott a teremből, hogy végre haza menjen. Mire Józsika befejezte elbeszélését, addigra már Móres bácsinak hűlt helye volt.

A másik kisleány, alig hogy Józsika elhallgatott, elkezdte mondani, hogy ő látta jól, hogy mikor az idegen kicsi fiú bejött, egy nagy gyémánt volt a kezében és mikor kiment, már nem volt benne. Biztosan ezt a fénylő gyémántot tette rá a hegedűre.

Az egyik pincérleány közbe szólt és a kezében tartva egy csomó virágot, azt állította, hogy ezeket nem a táncoló gyerekek ejtették el, hanem a kicsi fiú lábnyomán keltek, rejtélyes módon. Ezt ugyan nem hitte el neki senki sem, azonban Babus állítását, hogy a kis fiú ruhájáról levett valami finom, ezüstös fátylat és azt borította rá a hegedűre, már sokkal többen elhitték. Csak azon csodálkoztak, hogy azt az arany fényt a feje körül, amit Katóka vélt látni, a többiek nem látták. Katóka azonban ezt úgy magyarázta meg, hogy:

„ők nem néztek éppen oda”. Mindenki mást látott a hegedűn, mindenki mást látott a kicsi fiún — az egyik gyerek így mondta el a történetet, a másik amúgy — a végén olyan nagy zűrzavar támadt, hogy már senki sem tudta, hogy voltaképpen mi történt a hegedűvel és Móres bácsival, sem azt, hogy mi igaz és mi nem.

Tény, hogy a legnagyobb izgatottságban és bizonytalanságban oszlottak szét a gyermekek. A táncitanárnő teljesen kétségbe volt esve, mert az ő fáradságának szép eredményéről senki sem emlékezett meg, senki sem méltatta a jól megtanult táncokat — sem a gyermekek haladását — mindenki csak Móres bácsiról és a hegedűjéről beszélt. A táncolást mintha mindenki elfeledte volna a rendkívüli és csodás esemény hatása alatt és a gyermekek nem a táncvizsga emlékeit vitték magukkal haza lelkükben, hanem a fehér ruhás Kicsi Fiú képét, meg a hegedűt.

II. FEJEZET.

Hív a hegedű.

A táncvizsgáról hazatérő gyermekek közül egyik se volt olyan izgatott, mint egy fekete ruhás fiú, aki nem is vett részt a táncolás örömeiben, hanem az egész ünnepeket csak kívülről, az ablakon keresztül nézte végig, helyesebben nem is végig, hanem csak annyit, amennyit a kis nyíláson keresztül véletlenül megláthatott. Lászlónak a nagymamája ugyanis, mintegy hat héttel ezelőtt halt meg, ezért gyászban volt és édesanyja nem engedte meg neki, hogy a táncórán résztvegyen, sem pedig, hogy a táncvizsgára elmehessen. Ezért nagyon fájt Lászlónak a szíve, s elkeseredéssel gondolt szegény jó nagymamájára, nagyon haragudott rá, hogy miért ép most halt meg a nagymama, mikor a táncanfolyam létesült. Tavaly is olyan pechje volt, éppen akkor kapott mumszot, amikor táncórára kezdett volna járni, 2 év előtt pedig az osztályban kanyaró tört ki és ezért őt is eltiltották minden társas összejöveteltől. Pedig már a lábában és a fülében benne volt a tánc és csak egy kis gyakorlat kellett volna, néhány útmutatás és úgy hitte, ő lett volna a legjobb táncos az összes gyermekek között. Alig várta már az idén, hogy a táncanfolyam elkezdődjék. De hiába, mert éppen akkor történt az a szerencsétlen haláleset. Ha már nagymamának meg kellett halni, mért nem előbb vagy később halt meg? Ezt naponta százszor és százszor végig gondolta László és nagyon bántotta őt, hogy a jó nagymama miatt, akit életében annyira szeretett és akivel oly sok jó és szép órát töltött együtt, ennyit kell bosszankodnia.

A táncvizsga alatt kint állt a ház előtt feketeruhájában, gyászszalaggal kis fekete kalapkája mellett és amíg az ablakon át sóváran bámulta a táncolókat, lábai jártak különböző táncok taktusára. Amikor a táncvizsga végén ama szokatlan dolgok történtek Móres bácsival és a hegedűvel, nem győzött ágoskodni, hogy ő is lásson valamit, azonban sajnos ez nagyon kevésbé sikerült neki és alig várta, hogy a gyermekek kijöjjenek és elmeséeljék neki a történeteket. De a gyermekek elbeszéléseiből sem lett sokkal okosabb, mert mindegyik mást mondott és egyiktől sem lehetett biztosan megtudni, hogy tulajdonképpen mi történt és hogyan. Csak annyi volt világos László előtt, hogy valami csodálatos, rendkívüli dolognak kellett történnie és ez még jobban elkeserítette őt.

Most már nem azt sajnálta, hogy nem tanulhatott táncolni, sem azt, hogy nem vehetett részt a táncvizsgán, hanem azért kesergett, hogy nem láthatta a férteruhás Kicsi Fiút és nem figyelhette meg pontosan, hogy mi történik Móres bácsi hegedűjével. Ha ő a terembe lett volna, biztosan egészen pontosan meglátta volna, hogy az idegen Kicsi Fiú mit csinált a hegedűvel és meg tudta volna mondani mindenkinek, hogy mi igaz a gyémántból, a virágokból, az ezüst fátyolból és az arany glóriából. Senkinek sem volt olyan jó szeme, mint neki, ő mindig mindent észrevett, nagyon jól tudott megfigyelni, kártya kunsztokat is tudott, furt, faragott és minden rossz zárt megcsinált. Előtte nem volt titok, őt nem lehetett becsapni. Ha ő a terembe lehetett volna, minden rejtélynek a nyitjára rájött volna. De így egyetlen egy gyermek se tudta mi az igazság, s persze legkevésbé ő maga. Az eddiginél még jobban elkeseredett a sors mosolyosága ellen és rettentően bűnnek érezte a fejét.

Hallgatagon ballagott haza, s egyre azon jártatta az eszét, miképpen láthatná meg azt a hegedűt, amelylyel ilyen rejtélyes dolog történt?

Amint hazaért, alig köszönt édesanyjának, barátságatlan, komor arccal ült a vacsora asztalnál, szülei kérdésére, hogy mit látott és mit hallott, csak szemrehányó, barátságatlan hangon felelte, hogy annak, akit a szülei gyászolni kénszerítenek, nincs semmi öröm az életében. „Szegény édesanyja nagyon elszomorodott, s halk hangon csak annyit jegyzett meg, hogy az áldott jó nagymama emléke megérdemel egy kis áldozatot attól az unokától, aki annyi jóban részesült a nagymamától.” László erre már majdnem gorombán azt felelte: „Nagymamának ugyan most már nagyon mindegy, mit csinál az unokája, mert hiszen nagymama már a sirban porlad és avval nincs neki jobb dolga, hogy az unokájától az örömet megvonják.” Az édesanyja erre azt válaszolta, hogy bizony a halottaknak csak a testük porlad el a sirban, a lelkük azonban tovább él és látja hátrahagyott szeretetteit mit tesznek és mit gondolnak. Az áldozatot jól esnek a halottak lelkének, az ilyen csunya beszédek pedig rettentően fájnak. László érezte, hogy édesanyja szomorú szavának igaza van de, azért mégis elkeseredve ugrott fel a székről és a jó sárgabarackot tányérján hagyva, rövid jóéjszaka-tal elment aludni.

Ámde hiába bujt bele jó puha ágyába, nem tudott aludni. Nagyon el volt keseredve amiatt, hogy az érdekes eseményt Móres bácsi mellett nem láthatta közelről, s az elkeseredés nem hagyta őt aludni. De még ennél jobban nyugtalanította és ébren tartotta őt Móres bácsi hegedűjének gondolata. Mindenféle tervet eszelt ki arra, hogy miként kellene meglátni azt a hegedűt és folyton azon igyekezett, hogy kitalálja, mi is lehet csodálatos azon a hegedűn? Elképzelte, hogy egy kis gép van benne, amelyik mindenféle verseket és elbeszéléseket tud elmondani — de nem úgy, mint a gramafon, hanem sohasem hallottakat, s mindig újakat — és mikor Móres bácsi egyedül van, akkor így mulattatja őt a hegedű. Vagy talán van benne egy másféle kis gép, amelyiket, hogyha megindítanak, akkor pénz hull ki belőle? Ez sem lehetetlen! De hát ha ez a hegedű a mesebeli békakirály lakóhelye most, s aki a varázsdalt el tudja énekelni, osztózik a megváltott király hatalmában. Az is lehet, hogy a hegedű húrjai valami finom, delejes árammal vannak telítve és megmutatják tulajdonosának, hogy a föld határában hol van arany, hol van víz, vagy pedig szén. Vagy pedig talán a hegedűnek oly szívhez szóló hangja van, hogy a pogány népeket megtudja téríteni, s egyszerre maguktól elkezdik szeretni azt, aki a keresztfán meghalt mindenkiért!... Száz másféle titka, varázsa lehet a hegedűnek — sajnos nem lehet tudni mi — de az az egy egész biztos, hogy valami rendkívüli erőnek kell lennie, mert azt a rejtélyes idegen Kis Fiút csakis a hegedűnek bűvös vonzása hívhatta oda a táncolók közé! Ennek a bűvös erőnek kellene a titkára jönni! Ezen jártatta László az eszét és mert nem tudta, hogy mi is voltaképpen az a bűvös erő és mire is képes, minden lehető és lehetetlent elképzelt és elhiitt arról.

Végre nagy fejtörések között mégis csak elaludt László, de akkor sem hagyta őt a hegedű nyugodni. Álomban egyre hallotta bűbajos szavát és látta, hogyan vonzza le az égboltról a csillagokat, amelyek odasereglenek köréje, hogy hallgassák muzsikáját. Egyszerre csak a szép és lágy muzsika közepette a hegedűből egy nagy láng csúsz ki, tűzbe borul az egész környék, leégnek a házak, meztelen gyermekek szaladgálnak az utcán, nagy jajgatással azután mindent hamú borít. Akkor újra megszólal a hegedű, s az égből kis kalácsok és kenyerek hullanak le, a gyerekek felszedik és megeszik.

Azután odamennek a hegedű közelébe és egyszerre csak a hegedűről végnélkül gombolyodnak le a szép fehér vég vásznak, ruhák és kendők.

De, hogy ezentul mit álmodott László és mit nem, azt nem tudom elmondani, mert annyi minden volt és olyan csodálatos dolgok, hogy egy kisebb könyvet meg lehetne tölteni velük. Tény, hogy egész éjszaka hallotta álmában a hegedű szavát és ez a hegedűszó hívta, kérte és csalogatta őt. Nem hagyott neki egy pillanatra sem nyugtot és megtelítette szívét azzal, az elhatározással, hogy rá kell jönni a hegedű titkára, meg kell látni a hegedűt minden áron, bármi történjék is.

Másnap reggel, amikor fölébredt, maga sem tudta már, hogy mi igaz a sok álom közül és mi nem. Egyszerre mindent, amit gondolt, amit hallott és amit álmodott, igaznak kezdett hinni, s úgy gondolt a hegedűre, mint a világ legnagyobb csodájára.

A község, ahol mindez történt, egy nagy tó partján feküdt, s a legtöbb ház kertje lehúzódott egészen a vízpartig. László reggeli után rögtön végigszaladt az egész községen minden házba bekukkant, ahol gyermek lakott és titokzatos arccal fontos és sürgős gyűlésre hívta össze a gyermektársaságot. Így már 10 óra felé össze is gyülekezett az egész kis kompánia egy szélmentes elhagyatott öbölben, s miközben megvizsgálták, hogy nem áll-e valaki a fűzfák mögött és nem hallgatja-e őket ki, László megnyitotta az ülést. Arca sápadt volt, hangja izgatott, eleinte kereste a szavakat és kapkodta a mondatokat, később azonban a nagy lelkesedés erőt adott neki és nemcsak, hogy szép folyékonyan beszélt, hanem úgy elragadta hallgatóságát, hogy az egy szívvel-lélekkel utána ment volna még a halálba is.

„Kedves Barátaim — mondotta — olyan ritka és nagy esemény történt velünk tegnap este, hogy semmi emberek lennénk, ha télenek maradnánk és nem néznénk utána annak, hogy mi is van tulajdonképpen a dolog megett. Mert az világos mielőttünk, hogy a hegedűnek valami rejtélyes, varázsereje van és ez a varázserő vonzotta oda a kis idegen gyermeket, úgy, mint a mágnes a vasat. Ki tudja még milyen nagyszerű dolgokra képes ez a varázserő? Hátha éppen olyan sok minden származik belőle, mint amikor felfedezték a villamosságot és a delejességet? Hátha nagy vagyont és szerencsét lehet vele szerezni? Hátha a rossz embereket meg lehet vele javítani, s vadállatokat megszelídíteni, s a viharokat kormányozni? Ki tudja? Nekünk kötelességünk kikutatni a hegedű titkát és esküdjünk meg, hogy mindent el fogunk követni, hogy ez nemcsak szóbeszéd lesz, hanem igazán valóban ki is fogjuk kutatni és ekkor nem mondjuk meg senkinek titkunkat. Mondjátok utánam, hogy esküszünk, esküszünk!!“

A gyermekek utána mondták, mire László elmesélte nekik álmaikat, azonban úgy, mint ténylest és valóságot, mint hogyha egy megbízható, hiteles forrásból hallotta volna őket. A gyermekek rettentő kíváncsiak lettek és azok is, akik eddig nem voltak elragadtatva teljesen és még nem voltak egészen áthatva a hegedű eszméjétől, kíváncsiságuknál fogva elkezdtek érdeklődni iránta. Mozgolódás és beszélgetés támadt és László alig bírta lecsillapítani őket. Végül nagy hangon csendet parancsolt mégis és azt mondta a gyermekeknek, hogy most arról legyen szó, miképpen lehetne megpillantani Móres bácsi hegedűjét, nemcsak megpillantani, hanem alaposan megvizsgálni és ilyen módon rájönni annak titkára. Arra kérte a gyermekeket, hogy eszeljenek ki különböző terveket s annak tervét fogadják majd el, aki a legbölcsebbet fogja ajánlani.

Képzeltető, hogy ezután a bölcs és kevésbé bölcs terveknek százával álltak elő a gyülekező gyerekek. Nagy vitatkozások, sőt veszekedések támadtak a tervek körül, egy-két pofon is elcsattant, nemszólva a többrendbeli boxokról. Mindegyik gyerek azt akarta, hogy az ő tervét fogadják el, mindegyik azt hitte, hogy az övé a legokosabb, a másiké nem ér semmit és szegény László már egész szép művét veszélyezve látta egy általánosan kitörő nagy összeveszésben.

Csakhogy volt ám egy valaki a gyermekek között, az a bizonyos göndörhajú Kató, aki nem vett részt a tervek kovácslásában és az általános megbeszélésben, hanem amint látta, hogy a gyűlés nagyon is elhúzódik anélkül, hogy kivitelre kerülne a dolog, elhatározta, hogy függetleníti magát a többiektől és saját szakállára kezdeményez valamit. Szó nélkül, észrevétlenül otthagya a tanácskodó és veszekedő kis társaságot és elhatározta, hogy senkinek se szólva semmit, szépen elmegy saját maga, egyedül Móres bácsi kunyhójához.

Mindenki tudta, hogy a kis erdő szélén ott áll az öreg Móres bácsi kunyhója és Kató azt képzelte, hogyha ő oda megy, majd csak módját ejti annak, hogy a csodálatos hegedűt megtekinthesse.

III. FEJEZET.

Móres bácsi barátja.

Kató gyorsan szaladt a kis erdei úton, nem nézett se jobbra, se balra, csak az volt előtte, hogy minél hamarabb oda érjen Móres bácsihoz. Amikor az akác-fák között megpillantotta a sárga kis kunyhó falát, szíve nagyot dobbant és meglapátolta lépteit. Szép halkán odaosont a kunyhó elé és amint meglátta, hogy annak ajtaja tárva, nyitva van, előrehatolt a küszöb, azon megállt és benézett a kunyhó belsejébe.

Egyszerű kis szegényes otthon volt! Rozoga, kopott faágy állt a közepén, színehagyott terítővel letakarva, mely alól piros ágyhuzat kandikált ki. Az ágyon kívül a takaréktűzhely, egy szék, néhány konyhaedény és egy nagy öreg széles szekrény volt az összes bútortzat. Amint a szekrényre esett Kató tekintete, rögtön gondolta, hogy „na, biztos ebben a szekrényben tartja Móres bácsi az ő hegedűjét“. Nem is volt az mindennapi szekrény, őt zár volt rajta, cifra szép zárok, díszes kulcslyukak, Kató jól látta, hogy mind az őt zár bevan csukva és rögtön világos lett előtte, hogy ebbe bizony nehéz lesz behatolni. A szekrény tetején azonban szépen fényesített befőttes üvegek álltak, hólyagpapírral beköltve és tele finom befőttel. A szoba pedig nem volt csupas, mert az egyik falán egy fából faragott feszület lógott. De rajta nem az Úr kiszenvedett teste, mint rendesen, hanem 7 fából faragott, mélyszínű vörösré festett rózsza. Ügylátszik Móres bácsi szerette a tisztaságot, mert kunyhójának fala szép fehérre volt meszelve és különben is minden fényes és ragyogó volt. (Folyt. köv.)

Felelős szerkesztő és kiadó:

N. GÖLLNER MÁRIA.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

FOGHÁZMISSZIÓ HELYSÉGE

Budapest, V., Markó-utca 16., III. emelet 28. ajtó.

Zéta. A kért számot levélben elküldtük.

Felhívjuk olvasóink figyelmét arra, hogy mai számunkban folytatásos közleményt kezdünk, melynek címe a „Gyermekek Világából“. Evvel a közleményünkkel derűt és jóérzést szeretnénk okozni olvasóinknak, mert a gyermekek világából mindig reményt és örömet lehet meríteni.